

Lovorka Čoralić

PAŠTROVIĆI U MLETAČKIM PREKOJADRANSKIM KONJANIČKIM POSTROJBAMA (CROATI A CAVALLO) 18. STOLJEĆA S POSEBNIM OSVRTOM NA ČASNIKE IZ OBITELJI MEDIN*

Lovorka Čoralić
Hrvatski institut za povijest
Zagreb

UDK 355.48(450Venecija=163.42)“17”
929Medin“20”

Izvorni znanstveni rad

Primljeno: 15.5.2019.

Prihvaćeno: 1.6.2020.

DOI: <https://dx.doi.org/10.21857/mwo1vcj11y>

Rad je usmjeren na istraživanje udjela Paštrovića u mletačkim prekojadranskim konjaničkim postrojbama (*Cavalleria Croati*, *Croati a cavallo*) tijekom 18. stoljeća. Istraživanje je zasnovano na gradivu iz venecijanskoga Archivio di Stato di Venezia (fond Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli) i Državnoga arhiva u Zadru (fond Generalni providuri Dalmacije i Albanije). U prvom dijelu rada općenito se ukazuje na udio paštrovskih konjanika u toj elitnoj kopnenoj postrojbici te iznose podaci o vremenskom okviru spominjanja, utvrđuju njihovi činovi, navode vojni zapovjednici u čijim su satnijama djelovali te pobliže određuje mjesto njihova popisivanja. U drugom dijelu rada posebna se pozornost pridaje nekim odvjetcima obitelji Medin koja je – osim svog izvornoga paštrovskog podrijetla – bila izravno povezana i s Budvom, gdje su zahvaljujući važnoj ulozi u mletačkoj vojsci u ranom novom vijeku stekli naslov *conti*. U prilogu se donosi zbirni popis svih do sada istraženih paštrovskih konjanika u postrojbici *Croati a cavallo*, kao i sastav satnija pukovnije Antuna Medina kojima su zapovijedali njegov sin Toma i brat Marko.

Ključne riječi: Paštrovići, Mletačka Republika, *Cavalleria Croati*, obitelj Medin, vojna povijest, povijest 18. stoljeća

* Ovaj je rad sufinancirala Hrvatska zaklada za znanost projektom *Vojnički život i slike ratnika u hrvatskom pograničju od 16. stoljeća do 1918.* (HRZZ-IP-09-2014-3675).

Opće napomene o mletačkim prekomorskim kopnenim postrojbama u ranom novom vijeku

Prekojadranske kopnene postrojbe mletačke vojske – pješastvo i konjaništvo – novačene ponajprije duž stečevina Republike Svetoga Marka od sjevera Istre do albanskoga juga u ranom su novom vijeku imale prevažnu ulogu u očuvanju njezinih posjeda kako na području *Stato da Mar*, tako i duž kopnenih dijelova Veneta (*terraferma*). Djelatne još od prvih mletačko-osmanskih ratova koncem 15. i u 16. stoljeću te su postrojbe svoju najveću brojnost i najzapaženiju vojnu učinkovitost imale tijekom 17. stoljeća (Kandijski rat: 1645. - 1669.; Morejski rat: 1684. - 1699.) i početkom 18. stoljeća (Drugi morejski ili Mali rat: 1714. - 1718.). Nakon 1718. i sklapanja Požarevačkoga mira dolazi do preustroja mletačke vojske te je njezina brojnost smanjena, ali su i u mirnodopsko vrijeme – već u velikoj mjeri etabrirane kao uspješne i državi neophodne postrojbe – nastavile svoje djelovanje sve do utrnuća *Serenissime*.¹ Kada je riječ o užoj podjeli mletačkih prekomorskih kopnenih snaga, važnošću se posebice izdvaja pješastvo (onovremeno mornaričko pješastvo) pod imenom *Fanti oltramaroni* i hrvatsko konjaništvo – *Croati a cavallo* (*Cavalleria Croati*).²

Središnja tema ovoga rada, koji je nastavak višegodišnjih istraživanja gradiva iz venecijanskoga Archivio di Stato di Venezia i Državnoga arhiva u Zadru, usmjerena je na udio konjaničkih časnika i vojnika iz Paštrovića u mletačkim prekomorskim pješačkim postrojbama tijekom 18. stoljeća.³ Glavni izvor koji je uporabljen u ovom radu spisi su mletačke magistrature za novačenje kopnenih postrojbi poznate pod nazivom *Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli* (dalje: *Inquisitori ... pubblici ruoli*), a koji su pohranjeni u venecijanskom Archivio di Stato di Venezia (dalje: *ASVe*). Riječ je o popisima pripadnika pojedinih pukovnija i njima pripadajućih satnija, koji su većim dijelom sačuvani upravo za 18. stoljeće. Kada je riječ o konkretnim

¹ O mletačkim vojnim snagama u ranom novom vijeku vidi bibliografsku jedinicu u radu Lovorka Čoralić, *Zadarski otočani u mletačkim prekomorskim kopnenim postrojbama* (18. stoljeće), *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU*, sv. 33, Zagreb 2015., str. 174, bilješka br. 2. Navedenim bibliografskim jedinicama svakako valja pridružiti i: Nikola Markulin, *Vojno poduzetništvo u Mletačkoj Dalmaciji i Boki za vrijeme Morejskog rata (1684. - 1699.)*, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, sv. 56, Zagreb - Zadar 2014., str. 91-142; Isti, *Mletačka vojna organizacija u Dalmaciji i Boki od Morejskog rata (1684. - 1699.) do Požarevačkog mira 1718.*, doktorska disertacija, Sveučilište u Zadru, Zadar 2015.; Isti, *Vojno poduzetništvo u Mletačkoj Dalmaciji i Boki od 1700. do 1718. godine*, *Povijesni prilozi*, god. 35, sv. 51, Zagreb 2016., str. 159-196.

² Podrobnije o ustroju i strukturi postrojbi *Fanti oltramaroni* i *Croati a cavallo* vidi u: Lovorka Čoralić – Maja Katušić, *Kotorski plemići Frano Buća, Gabrijel Vračen i Nikola Paskvali – časnici mletačkih prekojadranskih vojnih postrojbi* (prva polovica XVIII. st.), *Povijesni prilozi*, god. 31, br. 42, Zagreb 2012., str. 250-252. Usporedi dodatno i ondje navedene bibliografske jedinice o navedenoj problematici.

³ Osnovnu literaturu o Paštrovićima u ranom novom vijeku vidi u: Jovan Vukmanović, *Paštrovići: Antropogeografsko-etnološka studija*, Podgorica 2002. Usporedi i rad Lovorke Čoralić, *Iz prošlosti Paštrovića*, *Historijski zbornik*, god. 49, br. 1, Zagreb 1996., posebice str. 137-141 na kojima je donesen podroban pregled i analiza uporabljivosti bibliografskih jedinica koje se odnose na svekolike razvojne sastavnice Paštrovića. Također, od velike su važnosti i brojni prilozi objavljeni u *Paštrovskom almanahu*, sv. 1-3, Sveti Stefan – Petrovac 2014. - 2017.

postrojbama, za istraživače mletačke vojne povjesnice od iznimne su važnosti popisi unovačenih vojnika i časnika raspoređenih u talijanske postrojbe (*Reggimenti e compagnie italiane*, 1668. - 1797.), prekomorske pješačke postrojbe (*Reggimenti e compagnie oltramarini*, 1604. - 1797.), hrvatske konjaničke postrojbe (*Cavalleria Croati, Croati a cavallo*, 1700. - 1797.), postrojbe kirasira (*Cavalleria corazzieri*, 1715. - 1797.), takozvane samostojeće satnije (*Compagnie sciolte*, 1741. - 1795.), postrojbe lake konjice (*Cavalleria dragoni*, 1702. - 1797.) i topničke postrojbe (*Artiglieria*, 1652. - 1797.). Za proučavanje udjela vojnika i časnika zavičajem s istočnoga Jadrana (te tako i vojnoga ljudstva iz Paštrovića) u navedenim mletačkim borbenim jedinicama od posebne su važnosti postrojbe prekomorskih pješaka i konjanika iako treba napomenuti da je njihov udio bio prisutan i u svim drugim navedenim vojnim snagama.⁴

Tragom navedenih izvora i postojećih historiografskih saznanja u ovome ćemo tekstu ukazati na način bilježenja Paštrovića u elitnoj prekomorskoj konjaničkoj postrojbama *Cavalleria Croati*,⁵ vremenski okvir spominjanja, utvrditi njihove činove, spomenuti njihove vojne zapovjednike i odrediti mjesta popisivanja. Posebna se pozornost pridaje nekim odvjetcima obitelji Medin koja je – osim paštrovskoga podrijetla – izravno bila povezana i s Budvom, gdje su zahvaljujući važnoj ulozi u mletačkoj vojsci u ranom novom vijeku, stekli i naslov *conti*.⁶ Naposljetku, na kraju rada donijet ćemo poimenični pregled svih do sada istraženih paštrovskih časnika i vojnika u konjaničkim prekomorskim postrojbama Mletačke Republike, pri čemu je kao osnova poslužila baza podataka iz spomenutoga fonda Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli. Dodatne podatke iznijet ćemo na osnovu gradiva iz Državnoga arhiva u Zadru (dalje: DAZd), odnosno iz fonda Generalni providuri Dalmacije i Albanije (dalje: GPDA). Ti su nam podaci iznimno dragocjeni jer dopunjuju saznanja iz venecijanskoga Archivio di Stato di Venezia i u nekim važnim sastavnicama zaokružuju sliku o njihovoj bogatoj vojnoj karijeri. Zaseban dio priloga činit će i neki popisi vojnoga ljudstva pojedinih satnija članova ugledne obitelji Medin, zapaženih sudionika mletačke vojske i obnašatelja visokih časničkih činova.⁷ Zbog činjenice da se u prvom dijelu rada zbirno obrađuju svi Paštrovići

⁴ O udjelu vojnika sa širega područja istočnoga Jadrana u mletačkim prekomorskim kopnenim postrojbama usporedi (tragom istraživanja spisa iz prethodno spomenute mletačke magistrature za novačenje) bibliografske jedinice objavljene u: Čoralić, Zadarski otočani u mletačkim prekomorskim kopnenim postrojbama (18. stoljeće), str. 175, bilj. 3.

⁵ Radi opsežnosti gradiva ovdje će ponajprije biti obrađen udio Paštrovića u konjaničkim postrojbama. Paštrovići u pješaštvu predmet su zasebnoga rada, a ovdje će njihov udio biti dotaknut tek u manjoj, ponajprije usporednoj mjeri.

⁶ Potrebno je napomenuti da su Paštrovići u 18. stoljeću većim dijelom bili pravoslavne vjere. Međutim, upravo kada je riječ o obitelji Medin, zasigurno jednoj od najuglednijih u tome kraju, neki su ogranci iselili u Budvu i druge istočnojadranske gradove. Ti su ogranci, unatoč paštrovskom podrijetlu, bili pripadnici katoličke vjere. O tome svjedoči i Vukmanović, *Paštrovići: Antropogeografsko-etnološka studija*, str. 42, 130-131.

⁷ Potrebno je napomenuti da je gradivo iz fonda Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli opsegom vrlo veliko. Iskorišteno je, kada je riječ o dijelu gradiva koji se odnosi na hrvatsko

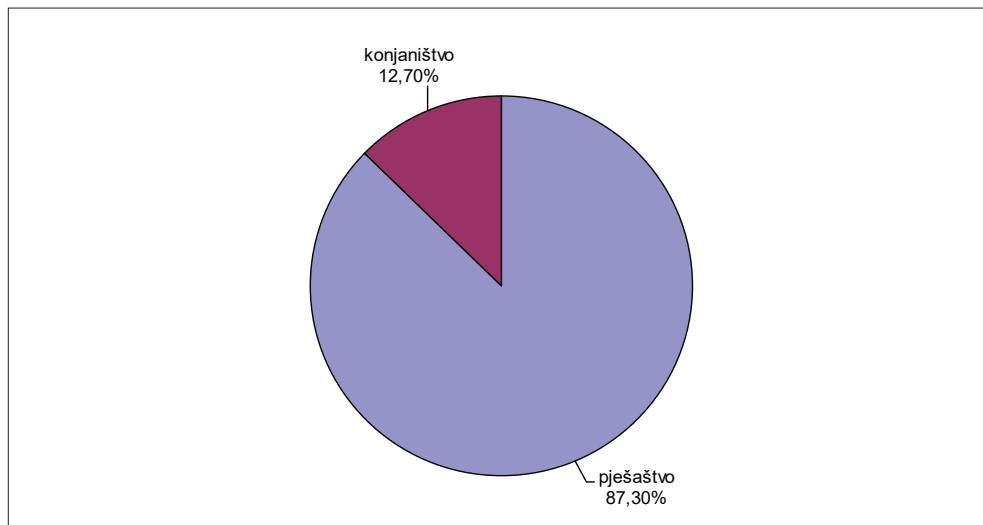
(uključivo i časnike iz obitelji Medin) u mletačkom konjaništvu, a u drugom se istraživanje izravno fokusira na obitelj Medin, određena manja ponavljanja su neizbježna.

Paštrovići – *Croati a cavallo*: zbirna raščlamba arhivskih dokumenata

Paštrovići su u popisima pješaka i konjanika bilježeni na jednoobrazan način. Popisivači su, uz manja odstupanja, upisivali ime, očevo ime i prezime vojnika odnosno časnika, mjesto njihova podrijetla, naziv pukovnije i satnije kojoj je dotični vojnik pripadao, kao i mjesto njezina trenutačnog djelovanja i popisivanja. Upravo će ovdje navedeni podaci u nastavku rada biti predmetom pornije obrade. Imena i prezimena paštrovskih časnika i vojnika najčešće su upisana u talijanskim (venetiziranim) oblicima. Za časnike, mahom pripadnike obitelji Medin, dobro poznate vojnim vlastima, njihovim suborcima, kao i popisivačima, mjesto podrijetla nije izrijeom navedeno jer je svima bilo odlično znano. Kada je riječ o običnim konjanicima mahom je napisano da potječu s područja Paštrovića (*Pastrovichi*, *Pastrovichio*). Dio vojnoga ljudstva nije zabilježen prezimenom, odnosno zavičaj Paštrovići prerastao je u prezime (primjerice Mihajlo Paštrović, Rikardo Paštrović), a to je čest slučaj i kod vojnika iz nekih drugih krajeva i gradova duž istočnojadranske obale.

Broj paštrovskih časnika i vojnika zabilježenih u rečenom mletačkom arhivskom fondu, prema dosadašnjim istraživanjima gradiva, iznosi 63. Međutim samo se njih osam odnosi na pripadnike konjaničke postrojbe te to u postotnom omjeru iznosi 87,30% naspram 12,70% (vidi: *Grafikon 1*). Takav je omjer uobičajen iz razloga što su pješačke postrojbe bile brojnije. Istovremeno je djelovalo oko 10 prekomorskih pješačkih pukovnija, a unutar njih sedam do 10 satnija s oko 50 do 60 ljudi. Konjaničke su pukovnije bile manje brojne, najčešće ih je bilo pet do šest, od kojih su dvije do tri bile *Cavalleria Croati*, a ostale draguni. Unutar konjaničkih pukovnija djelovalo je obično šest do sedam satnija. Razlog tomu omjeru jest činjenica da su konjaničke postrojbe bile znatno skuplje, iziskivale su veća financijska sredstva za opremu i oružje, ali i za plaće njima pripadajućega vojnog ljudstva. Na ovom je mjestu potrebno spomenuti da maleni broj paštrovskih konjanika ne smije zavarati jer su među njima bili prisutni i neki istaknuti i položajem visoki časnici kojima ćemo se pozabaviti u nastavku rada.

konjaništvo, oko 40% materijala, što je – smatramo na osnovi prethodnih istraživanja djelovanja regionalnih skupina u mletačkoj kopnenoj vojsci – više nego dovoljan uzorak. Također, s obzirom na to da ćemo u tabelarnom pregledu donijeti cjelovit poimenični pregled svih paštrovskih časnika i vojnika u konjaničkim postrojbama te da ćemo u popisu navesti i točne signature u venecijanskom Archivio di Stato di Venezia, u samom radu nećemo na svim mjestima opterećivati čitatelje podacima o svežnjevima i fondovima u arhivskim izvorima.

Grafikon 1. Omjer uključenosti paštrovskih časnika i vojnika u pješačke i konjaničke postrojbe (18. stoljeće)

Vremenski okvir djelovanja paštrovskih konjanika zahvaća cijelo 18. stoljeće, iako nimalo jednakim intenzitetom. Naime, u početnim desetljećima toga stoljeća (do oko 1720.) opaža se – srazmjerno ukupnom brojčanom uzorku – zapaženiji broj paštrovskih konjanika, mahom pripadnika satnija pukovnije Antuna Medina. Njihovo je djelovanje zasigurno (ali o tome nemamo potvrde u ovdje analiziranom arhivskom gradivu) zahvaćalo i drugu polovicu, odnosno kraj 17. stoljeća (osobito Morejski rat), a nastavljalo se i tijekom Drugoga morejskog rata. U sljedećim desetljećima, nakon Požarevačkoga mira 1718., kada nastupa mirnodopsko vrijeme i samim time dolazi do preustroja (smanjenja) aktivnih pješačkih i konjaničkih pukovnija i satnija, broj Paštrovića u konjaništvu gotovo da u cijelosti izostaje te se uglavnom (od 1751. do 1775. i od 1776. do konca stoljeća) svodi na pojedinačne primjere. Kada je riječ o prvom i završnom spomenu Paštrovića u konjaništvu, kao početnu bilježimo 1703. godinu (satnija tada drugoga pukovnika/*Colonnello in secondo* Marka Medina u okviru pukovnije Antuna Medina), a kao završnu godinu 1786. kada se u pukovniji Bokelja Tripuna Gregorine (zapovjednik satnije bio je bojnik/*Sargente maggiore* Angelo Emo, zavičajem Mlečanin) spominje Rikardo Paštrović. Na ovom je mjestu potrebno spomenuti da se u satnijama kojima su zapovijedali pripadnici obitelji Medin bilježe i obični vojnici zavičajem s paštrovskoga područja. To su bili Božo Markov Dobrović (satnija kapetana Tome Medina unutar pukovnije Antuna Medina, 1713.), Mihajlo Paštrović (satnija drugog pukovnika Marka Medina unutar pukovnije Antuna Medina, 1708.) i Stjepan Ivanov (satnija tada još kapetana Tome Medina unutar pukovnije Antuna Medina, 1713.).

S obzirom na relativno malen uzorak kojim raspolažemo kada je riječ o Paštrovićima u hrvatskom konjaništvu teško je iznositi neke podrobnije statističke podatke i zaključke u svezi omjera časnika i običnih vojnika unutar istraživanog razdoblja. Naime, svi časnici su pripadnici obitelji Medin (pukovnik Antun, drugi pukovnik Marko i kapetan Toma), dočim su svi ostali Paštrovići redovito bili obični vojnici. Kada je riječ o omjeru na sveukupnoj razini paštrovskih vojnika u prekomorskim jedinicama (pješaka i konjanika zajedno) taj je omjer drugačiji i iznosi 58,93% (časnika i dočasnika) naspram 41,00% običnih vojnika.⁸

Popisivači su katkada, ali ne uvijek redovito i točno, bilježili osobne dobne i fizičke karakteristike pojedinih vojnika (dob, statura, boja kose i slično). U uzorku kojim raspolažemo takvi podaci nažalost nisu sadržani. Kada je, međutim, riječ o boji konja koje su zaduživali pri svojim uobičajenim vojničkim aktivnostima, takvi su podaci gotovo redovito upisivani. Iz raščlanjenih podataka saznajemo da su paštrovski konjanici najčešće jahali riđane (*saur, sauro*: 76,19%), u manjoj mjeri čilaše (*stor, storno*: 14,29%), a tek u pojedinačnim primjerima (s po 4,76%) dorate (*bai, baio*) i vrance (*mor, moro*). Vojni zapovjednici iz obitelji Medin, koji se u ovim izvorima višestruko spominju najčešće su tijekom promatranoga razdoblja zaduživali konje iste boje. Iznimka je bio kapetan Toma Medin koji je od 1703. do 1713. redovito jahao riđana, a samo je 1707. kao njegov konj zabilježen čilaš.

Paštrovski konjanici bili su raspoređeni u satnije i pukovnije kojima su zapovijedali već spomenuti odvjetci obitelji Medin. Jedine iznimke predstavljaju primjeri Stjepana Krute koji je 1774. upisan u Mlecima u osobnoj satniji pukovnika Antuna Duplančića, kao i Rikardo Jerković, upisan 1786. u satniji bojnika Angela Ema u okviru pukovnije Bokelja Tripuna Gregorine.⁹

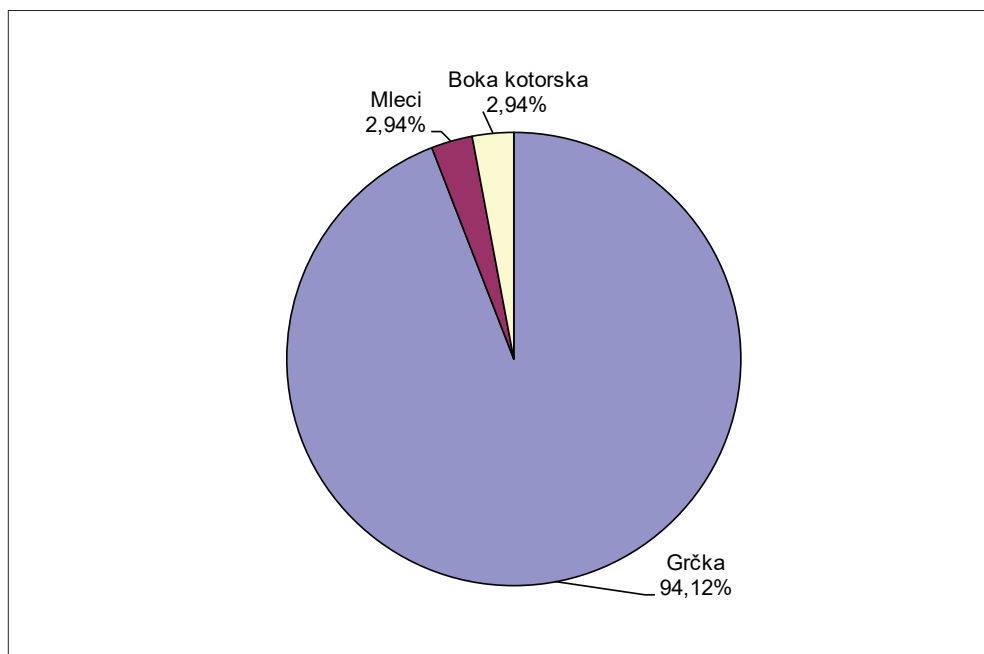
Satnije pojedinih mletačkih pješačkih i konjaničkih pukovnija bile su tijekom 18. stoljeća, a osobito nakon okončanja posljednjega mletačko-osmanskog rata, stacionirane diljem glavnih vojnih uporišnih točaka *Serenissime*. To su gradovi-utvrde duž mletačkoga kopnenog posjeda diljem Veneta, odnosno *terraferme* (ponajprije u Mlecima), vodeća uporišta duž istočnoga Jadrana (Istra, Dalmacija i Boka kotorska) te nakon Požarevačkoga mira i preostale mletačke stečevine na području grčkoga arhipelaga i na dijelu Peloponeza.¹⁰ U primjeru paštrovskih konjanika, uzimajući

⁸ Tome je pridonijelo i velik udio članova obitelji Medin i u pješačkim i u konjaničkim postrojbama.

⁹ Antun Duplančić se, prema ovdje istraženim izvorima, bilježi kao konjanički potpukovnik (*Tenente colomello*) od 1759. do 1772./73. godine, a potom od 1774. do smrti 1775. godine kao pukovnik. Gradivo o njegovom vojnom djelovanju u ovim činovima pohranjeno je u ASVe, Inquisitori ... pubblici ruoli. Cavalleria Croati, b. 782-785 i 809. Tripun Gregorina odvjetak je kotorske obitelji istarskoga podrijetla (porečki plemići); dopukovnikom je imenovan 1774., a već sljedeće godine bilježimo ga u činu pukovnika hrvatske konjice. Usp. u: Lovorka Čoralić – Maja Katušić, Kotoranin Tripun Gregorina (1719–1791) – pukovnik hrvatskih konjanika (*Croati a cavallo*), *Analiz Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku*, sv. 55, br. 2, Zagreb – Dubrovnik 2017., str. 375-406. Gradivo o djelovanju Tripuna Gregorine u činu pukovnika pohranjeno je u: ASVe, Inquisitori ... pubblici ruoli, Cavalleria Croati, b. 815-820 (1775. – 1791.).

¹⁰ Ovdje je potrebno napomenuti da se za mletačke stečevine u Grčkoj najčešće upotrebljava naziv Romagnia.

u obzir da su najčešće bili uključeni u postrojbe Antuna Medina, najčešće bilježeno mjesto djelovanja je upravo područje Grčke (94,12%), a gotovo svi primjeri odnose se na prvih dvadesetak godina 18. stoljeća. Razlog toj okolnosti, vrlo netipičnoj za vojnike (kako pješake, tako i konjanike) iz drugih dijelova istočnojadranske obale (najčešće stacionirane u Venetu i duž Dalmacije) vjerojatno je u činjenici da je riječ o razdoblju neposredno prije i tijekom Drugoga morejskog rata kada je *Serenissima* velik dio svojih snaga upravlja na obranu svojih tamošnjih posjeda. Kako je stjecajem okolnosti pretežit broj paštrovskih konjanika (časnika i običnih vojnika) bio uključen u pukovniju Antuna Medina te kako je ona očito po vojnom zadatku bila upućena na područje grčkih otoka i dijela Peloponeza, ova statistika odudara od drugih do sada istraživanih primjera istočnojadranskih regionalnih skupina. Zaključno, Paštrovići su tek u pojedinačnim primjerima zabilježeni u postrojbama koje su djelovale u Mlecima i Kotoru (po 2,94%), a redovito je riječ o vojnicima koji nisu bili dio pukovnije Antuna Medina (vidi: Grafikon 2).

Grafikon 2. Mjesta (područja) popisivanja paštrovskih vojnika u konjaničkim postrojbama (18. stoljeće)

Antun, Marko i Toma Medin – visoki časnici postrojbi *Croati a cavallo* i sastav njihovih satnija

Antun, Marko i Toma Medin vodeći su, najvažniji protagonisti u razmatranju udjela Paštrovića u konjaničkim postrojbama i njihova su imena već i prethodno bila višekratno spomenuta. U historiografiji o njima gotovo da i nema konkretnih saznanja te je kombinacija gradiva iz pismohrana u Mlecima i Zadru dragocjena kako bi se cjelovitije mogla pratiti njihova uistinu blistava vojna karijera.

Za Antuna Medina znamo, ponajprije temeljem istraživanja Nikole Markulina (gradivo iz Državnoga arhiva u Zadru),¹¹ da je bio sudionik Morejskoga rata te je zahvaljujući vojnim zaslugama 1699. stekao čin bojnika (*Sergente maggiore*). Prema istraživanjima Markulina razvidno je kako je Antun Medin bio i aktivni sudionik Drugoga morejskog rata.¹² Vjerojatno je njegov brat Marko Medin koji je također bio sudionik oba Morejska rata. Na početku Drugoga morejskog rata sudjelovao je u borbama za obranu Peloponeza te je – tada već u činu pukovnika – u jednoj od bitaka i poginuo.¹³ Nadalje, Antunov je sin kapetan Toma koji je na grčkom bojištu ratovao još od svoje mladosti te potom bio zapovjednik satnije hrvatskih konjanika u pukovniji njegova strica Marka Medina. Na početku Drugoga morejskog rata također je ratovao na Peloponezu. Ondje je bio ranjen i zarobljen, a spasio se otkupom. Čini se da je potom preuzeo (u činu pukovnika) zapovjedništvo nad postrojbom pješaka, a ujedno mu se u svojstvu osobne satnije dodijelila jedinica kojom je do tada upravljao netom preminuli kapetan Ivan Antun Ljubotina.¹⁴ Prethodno navedeni podaci iz izvješća generalnih providura Dalmacije i Albanije, sadržani u Državnom arhivu u Zadru, ali ne i u fondu Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli u Mlecima, dodatno pojašnjavaju važnost navedene trojice Medina i izravno govore o njihovom napredovanju u vojnoj karijeri.

Započnimo, tragom podataka iz spomenutoga mletačkog arhivskog fonda magistrature za novačenja, raščlambu podataka koji se odnose na Antuna Medina, očito prvoga iz obitelji koji je postigao čin pukovnika. Tijekom razdoblja od 1703. do 1713. raspoložemo s nekoliko svežnjeva dokumenata koji se odnose na sastav konjaničkoga vojnog ljudstva u satnijama Antunove pukovnije.¹⁵ U to su vrijeme

¹¹ Gradivo iz Državnoga arhiva u Zadru (Fond: Generalni providuri Dalmacije i Albanije) ljubazno mi je ustupio kolega dr. sc. Nikola Markulin na čemu mu se najiskrenije zahvaljujem.

¹² Markulin, *Mletačka vojna organizacija u Dalmaciji i Boki*, str. 66-67.

¹³ DAZd, GPDA, kut. 81, Angelo Emo (1714. – 1717.), sv. III, fol. 236. U 17. stoljeću, tijekom Kandijskoga rata (1646. godine) bilježi se još jedan Marko Medin, kojega je tadašnji generalni providur Leonardo Foscolo imenovao kapetanom satnije *Fanti Albanesi* (DAZd, GPDA, kut. 15, Leonardo Foscolo, 1645. – 1650., sv. II, fol. 246'-247). S obzirom na poveći vremenski protok godina, pretpostavljamo da je riječ o dvije različite osobe istoga imena iz obitelji Medin.

¹⁴ DAZd, GPDA, kut. 81, Angelo Emo (1714. – 1717.), sv. III, fol. 236. (izvješće providura iz travnja 1716. godine).

¹⁵ ASVe, Inquisitori ... pubblici ruoli, Cavalleria Croati: Reggimento Antonio Medin, b. 821-823 (1703. – 1713.).

u sastavu Antunove pukovnije, iako ne sve istodobno, djelovale satnije kojima su zapovijedali sljedeći časnici:¹⁶ kapetan Franjo iz Albanije (1703., 1705., 1706., 1707.), kapetan Juraj Krajina (1710.), drugi pukovnik Marko Medin (1703., 1704., 1705., 1706., 1708., 1710., 1711., 1713.), kapetan Toma Medin (1703., 1704., 1705., 1706., 1707., 1708., 1709., 1710., 1711., 1712., 1713.), kapetan Marko Antun (Stjepan) Montenegro (1703., 1704., 1705., 1706., 1708., 1709., 1711., 1712., 1713.), kapetan Enrico Emanuel Pedemonte (1708., 1709., 1710., 1711., 1712., 1713.), bojnik Filippo Pedemonte (1703., 1704., 1705., 1706., 1707., 1708., 1709., 1711., 1712.), kapetan Vincenzo Rizzo (1711., popisana na povratku iz Grčke na Lido), kapetan Juraj Slade (1708., 1709., 1710., 1711., 1712., 1713.), potpukovnik Mihovil Slade (1703., 1704., 1706., 1707., 1708., 1709., 1710., 1712., 1713.), kapetan Petar Slade (1703., 1704., 1705., 1706., 1708., 1709., 1710., 1711., 1712., 1713.), kapetan Gerdino Vlako (1703., 1704., 1705.) i kapetan Tomaso Zanini (1713.).

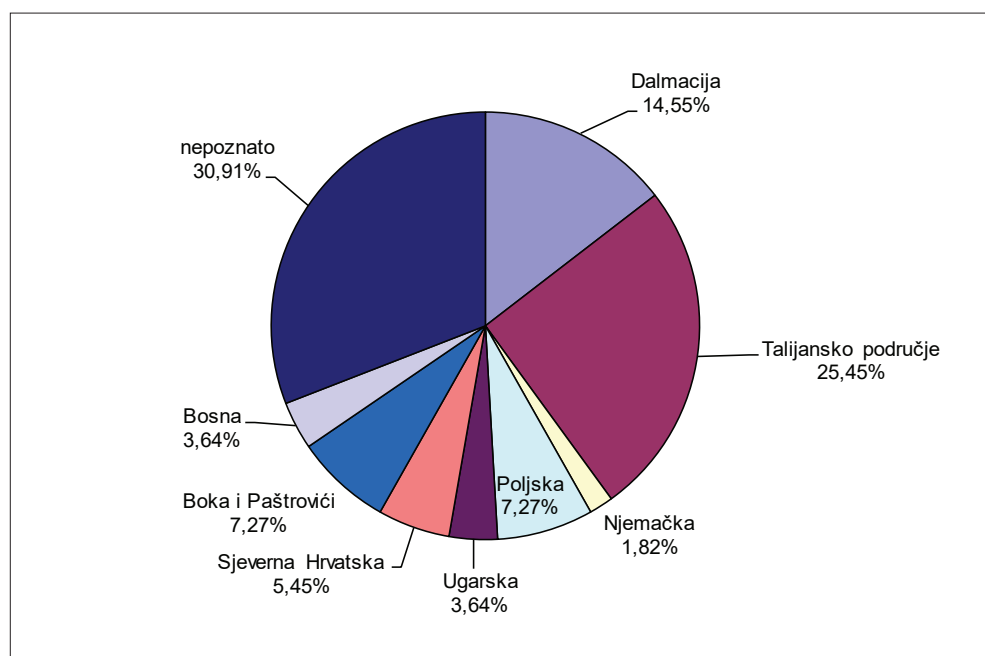
S obzirom na činjenicu da nam na žalost nisu sačuvani dokumenti koji se odnose na neku od osobnih satnija Antuna Medina, obratit ćemo pozornost na jedinice kojima su zapovijedali njegov sin Toma i brat Marko. S obzirom na relativno brojne popise, koji se međusobno po sastavu vojnoga ljudstva bitno ne razlikuju, za ovu ćemo prigodu odabrati po jedan primjer iz Tomine i Markove satnije. Godine 1703. (30. rujna) u Grčkoj je popisana satnija Tome Medina.¹⁷ Navedena je satnija u svom osnovnom sastavu brojila 48 konjanika, a časnički i dočasnički kadar činili su – uz kapetana Tomu Medina,¹⁸ poručnik (*Tenente*) Jakov Suma, kornet (*Cornetta*) Ludovik Vidali, pričuvni kornet (*Cornetta riformato*) Andrea Balbi iz Mletaka te kaplari (*Caporal*) Francesco Caminato iz Udina i *Nicolò da Gregorio da Germania*. Kao obnašatelji specijaliziranih službi u jedinici bilježe se još i bubnjar (*Tamburo*) Francesco Rossi iz Padove te sedlar (*Seler*) Antonio Pulzato. Iz osnovnoga je sastava naknadno prekríženo (radi smrti ili dezertiranja) njih osam, ali je s vremenom dopisano još sedam novih vojnika, među kojima su i kornet Simon Padovano te glasnik (*Forier*) Bastian Padovano. Zbirno promatrajući mjesta podrijetla konjanika Tomine satnije opažamo iznimnu raznolikost, šarolikost njihova zavičajnoga podrijetla (vidi: *Grafikon 3*). Prednjače Talijani (25,45%), ponajprije s mletačkoga državnoga područja, odnosno iz Veneta. To su konjanici iz Padove, dočim su vojnici iz drugih gradova mletačke *terraferme* (Brescia, Mleci, Udine i Verona), ali i iz nemletačkih gradova Bologne i Milana zastupljeni tek u pojedinačnim

¹⁶ Navodimo ih abecednim redom, a u zagradi su upisane godine njihova popisivanja. Gotovo u svim primjerima pojedine su satnije zabilježene na grčkom području.

¹⁷ ASVe, Inquisitori ... pubblici ruoli. Cavalleria Croati, b. 822, Reggimento Antonio Medin, Compagnia Tomaso Medin, Romagna, 30. Settembre 1703.

¹⁸ U popisu je kao pukovnik naveden Tomin otac, pukovnik Antun. Slučajevi da se pukovnici, osim kada je riječ o njihovim osobnim satnijama, bilježe u popisima satnija nije uobičajen. Moguće je da se u ovom primjeru radi, s obzirom na to da nemamo sačuvane podatke o Antunovoj osobnoj satniji, o činjenici da je radi obiteljske umreženosti obitelji Medin, pukovnik upisan kako bi se naglasila njegova važnost unutar cijele pukovnije, posebice u satniji koju je predvodio njegov sin.

primjerima. Druga regija po zastupljenosti konjanika u Tominoj satniji jest Dalmacija (14,55%). Prednjači mletačka dalmatinska prijestolnica Zadar, a Rab i Šibenik spomenuti su rjeđe. S područja mletačkih državnih posjeda zastupljeni su sa 7,27% konjanici iz Boke kotorske (Kotor), Grblja i Paštrovića, a ono što je osobito zanimljivo napomenuti da opažamo i primjetan udio vojnika iz drugih dijelova istočnojadranske obale i unutrašnjosti (sjeverna Hrvatska: Senj i Karlovac, 5,45%; Bosna: 3,64%), ali i iz drugih dijelova Europe: iz Poljske (7,27%), Ugarske (3,64%) i Njemačke (1,82%). Naposljetku, na konjanike kojima podrijetlo u dokumentu nije izravno navedeno (iako možemo s velikom vjerojatnošću pretpostaviti da je riječ o Talijanima i Dalmatincima) otpada 30,91% pripadnika postrojbe *Cavalleria Croati*.

Grafikon 3. Zavičajno podrijetlo konjanika iz satnije kapetana Tome Medina (pukovnika Antuna Medina), popisane u Grčkoj 1703.

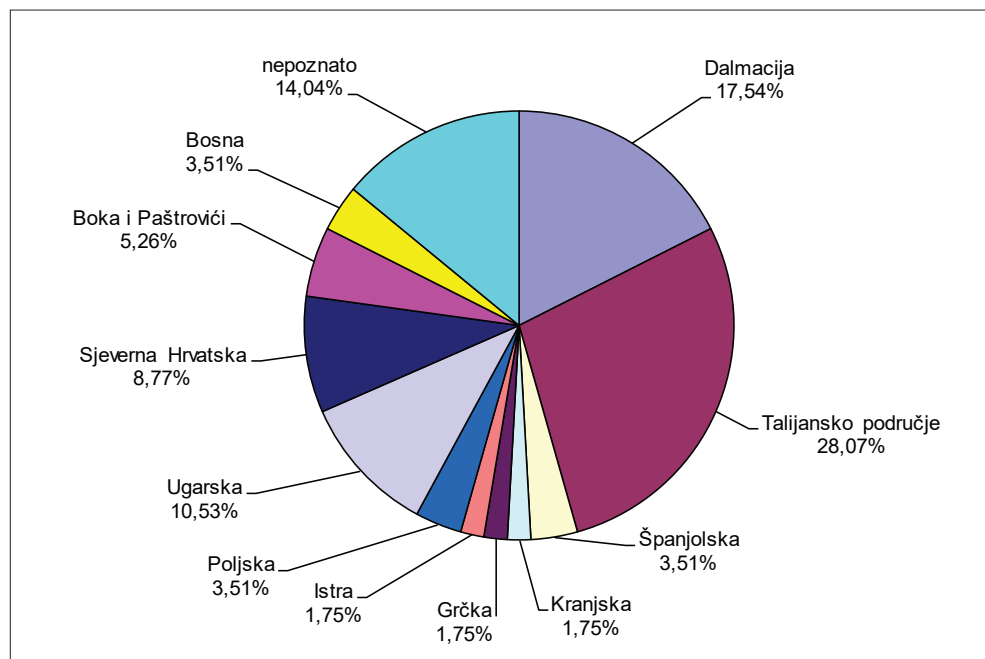
U primjeru vojnika iz satnije Tome Medina popisivači su katkada, prema svojoj procjeni, bilježili i fizičke značajke konjanika. Sukladno njihovu stereotipnom viđenju većine vojnika iz raznih krajeva, pretežit broj ovdje istraživanih konjanika su osobe srednjega rasta (*ordinario, comun*). Kao krupni (*grande*), odnosno visoki (*alto*) zapisani su Šimun Mađel iz Bosne, Padovac Battista Circolatto, Petar Marinelli iz Raba te Franjo Sorić iz Zadra, a zanimljivo je da popisivači nijednoga konjanika u toj satniji nisu opazili kao niskoga (*piccolo, basso*). Slično jednoobraznom poimanju

stature većine konjanika, popisivači su i boju njihove kose doživljavali prilično ujednačeno. Gotovo svi vojnici te satnije procijenjeni su kao smeđokosi (*castagno*), a izuzetak je Ivan Lukičević koji je opisan kao crnokos (*nero*). Naposljetku, kada je riječ o satniji Tome Medina iz 1703., vrlo su detaljni podaci sadržani o boji njihovih konja. Prevladavali su dorati (47,27%), nešto se manje spominju čilaši (29,09%), dočim su ipak manjim postotnim udjelom zastupljeni riđani (12,73%) i vranci (10,91%).

Zanimljiv je, osobito s aspekta zavičajnoga podrijetla unovačenih konjanika, i sastav vojnoga ljudstva u satniji Antunova brata Marka (tada drugi pukovnik), opisan približno u isto vrijeme kao i prethodno analizirana satnija u Grčkoj 20. listopada 1703.¹⁹ Satnija drugoga pukovnika Marka Medina brojila je u svom osnovnom sastavu 57 konjanika, od kojih je, iz sličnih razloga koji su i prethodno navedeni, devet njih naknadno bilo prekršteno s popisa. Dodatno dopisane konjanike u tom popisu ne nalazimo zabilježene. Uz drugoga pukovnika Marka Medina, časničke, dočasničke i specijalizirane službe obnašali su još i kapelan (*Capellano*) Gregorio Martuci, poručnik Ivan Stipanović, korneti Antun Markov iz Vrane, Nikola Barić iz Poljica i Francesco Benzon iz Verone, kaplari Santo Bondel i Francesco Miatto iz Trevisa, vodnik (*Marescalco*) Francesco Langaran, sedlar Antun Pulzato,²⁰ kurir Franjo Reven iz Zadra te trubač (*Trombetta*) Giacomo Floriani iz Vicenze. I u primjeru satnije Marka Medina opažamo izrazitu raznolikost zavičajnoga podrijetla ondje upisanih konjanika (vidi: *Grafikon 4*). Ponovno dominiraju Talijani (28,07%), a uz gradove u sastavu mletačkih kopnenih posjeda (Ferrara, Mleci, Monfalcone, Padova, Treviso, Udine, Verona, Vicenza), konjanici su potjecali i iz nemletačkih gradova poput Cremona, Este, Monferrata i Piacenze. Dalmatinski su gradovi i mjesta u kontekstu popunjavanja jedinice Marka Medina prisutni sa 17,54%, a uz prevladavajući Zadar zastupljeni su još i konjanici iz Poljica, Splita, Šibenika i Vrane. S više od 10% zastupljeni su i vojnici čije nam podrijetlo nije izričito iskazano (14,04%), kao i oni iz Ugarske (10,53%). Slijede konjanici iz sjeverne Hrvatske (Senj, Karlovac) s 8,77%, a s po nekoliko vojnika zastupljeni su Boka i Paštirovići (5,26%), zatim s po 3,51% konjanici iz Bosne, Poljske i Španjolske te na kraju u pojedinačnim slučajevima vojnici iz Istre, Kranjske i Grčke (s po 1,75%).

¹⁹ ASVe, Inquisitori ... pubblici ruoli. Cavalleria Croati, b. 822, Reggimento Antonio Medin, Compagnia Marco Medin, Romagna, 20. Ottobre 1703.

²⁰ Sedlar Pulzato prispio je u satniju Marka Medina iz postrojbe kapetana Tome Medina.

Grafikon 4. Zavičajno podrijetlo konjanika iz satnije drugoga pukovnika Marka Medina (pukovnja Antuna Medina), popisane u Grčkoj 1703. godine

Popisivači su i u primjeru bilježenja satnije drugoga pukovnika Marka Medina upisivali staturu pojedinaca. Iako prevladavaju oni srednjega rasta, opaža se i nešto veći broj visokih vojnika (primjerice, Giuseppe Vincerati iz Cremona, Zuanne Mabron iz Este, Todor Predavić iz Bosne, Augustin Samić iz Splita i drugi), ali i onih nižega rasta (primjerice, kaplar Francesco Miatto iz Trevisa, Battista Contumiani iz Padove, Jakov Riganić *Nazional*, Grgur Frose iz Ugarske i drugi). Nadalje, kada je riječ o boji kose te skupine istraživanih vojnika u Medinovoj postrojbi, ponovno prevladavaju smeđokosi, a u nekoliko se primjera bilježe i crnokosi (Ivan Marković *Croato*) i plavokosi/*biondo* (Ivan Mihael iz Ugarske i Antonio *da Misco* iz Udina). Završimo razmatranje o postrojbi Marka Medina uvidom u boju konja koje su zaduživali vojnici pod njegovim vodstvom. Prednjače dorati (52,73%), s 20% zastupljeni su riđani, dočim je čilaše i vrance zadužilo 16,36% odnosno 10,91% Medinovih konjanika.

Zbirno, kada je riječ o konjaničkim zapovjednicima Antunu, Marku i Tomi Medinu, djelatnima koncem 17. i u početnim desetljećima 18. stoljeća, možemo kazati kako su djelima i učinkom predstavljali sam vrh prekomorskoga mletačkoga vojnog zapovjedništva. Stoga i njihovo dodatno, pojedinačno i još više dubinsko istraživanje zavrjeđuje još detaljniju pomniju znanstvenika.

Zaključak

Paštrovići su stoljećima predstavljali jedno od najznačajnijih vojnih uporišta i izvorišta za novačenje vojnoga ljudstva Mletačke Republike duž istočnoga Jadrana. Iako se nisu u kontinuitetu nalazili pod vlašću *Serenissime*, a njihovo je svakodnevlje bilo poglavito obilježeno položajem na granici prema Osmanskom Carstvu, mletačka je središnjica tom kraju posvećivala nemalu pozornost. O tome svjedoči nepobitna činjenica da su brojni Paštrovići aktivno sudjelovali u mletačkim postrojbama novačenim duž cijele istočnojadranske obale, a prema predloženim podacima iz izvora najučestalije ih bilježimo u pješastvu (*Fanti oltramaroni*). U hrvatskom konjaništvu, elitnoj kopnenoj postrojbici znanoj u mletačkim dokumentima pod imenom *Cavalleria Croati* ili *Croati a cavallo* Paštrovići su postotno sudjelovali znatno manje, ali ne i nezapaženo. Naime, a to je bio i jedan od dijelova rada na koji smo se osobito fokusirali, visoki su vojni časnici iz obitelji Medin (Antun, Marko i Toma) koja je stoljećima sudjelovala u časničkom kadru mletačkih kopnenih snaga i bila aktivno uključena u sustav znan pod imenom vojno poduzetništvo u kojem su umreženo djelovale brojne obitelji. Vezani i uz zavičajne Paštroviće, ali i uz Budvu i druge gradove duž istočnoga Jadrana, Medini su stekli zavidnu reputaciju i mogu se smatrati jednom od vodećih vojnih obitelji s područja mletačkih stečevina tijekom ranoga novog vijeka. Naposljetku, raščlamba sastava nekih od satnija koje su djelovale u sklopu pukovnije Antuna Medina, izravno posvjedočuje činjenicu da su – osim aktivnoga djelovanja u Morejskom ratu i Drugom morejskom ratu na području Levanta – bile sastavljene od zavičajno šarolikoga vojnog ljudstva podrijetlom od Veneta i Paštrovića, preko Boke kotorske, Dalmacije i Istre do Bosne, sjeverne Hrvatske, Kranjske, Ugarske, ali i Poljske i Španjolske. Stoga ovaj rad, uz osnovnu namjeru da prikaže ulogu Paštrovića u mletačkom vojnom sustavu ranoga novog vijeka, u širem smislu teži i ukazati na složenost, širinu i raznolikost organizacije mletačke vojske u vrijeme mletačko-osmanskih ratova navedenoga razdoblja.

Prilog 1. Zbirni popis vojnika iz Paštrovića u mletačkim prekomorskim konjaničkim postrojbama (*Croati a Cavallo*) u 18. stoljeću²¹

1. **Dobrović**, Božo – Marko – Paštrovići – konjaništvo – dorat – kapetan Toma Medin – pukovnik Antun Medin – Grčka, 1. 7. 1713. – b. 823.
2. **Kruta**, Stjepan – Nikola – Paštrovići – konjaništvo – pukovnik Antun Duplančić – pukovnik Antun Duplančić – Mleci, 13. 8. 1774. – b. 809.
3. **Medin**, Antun – Paštrovići – konjaništvo/pukovnik – Grčka, 20. 10. 1703. – b. 821.
Medin, Antun – Paštrovići – konjaništvo/pukovnik – Grčka, 30. 9. 1704. – b. 821.
Medin, Antun – Paštrovići – konjaništvo/pukovnik – Grčka, 30. 9. 1705. – b. 821.
Medin, Antun – Paštrovići – konjaništvo/pukovnik – Mistra, 30. 9. 1706. – b. 821.
Medin, Antun – Paštrovići – konjaništvo/pukovnik – Grčka, 30. 9. 1707. – b. 822.
Medin, Antun – Paštrovići – konjaništvo/pukovnik – Grčka, 30. 9. 1708. – b. 822.
Medin, Antun – Paštrovići – konjaništvo/pukovnik – Grčka, 30. 9. 1709. – b. 822.
Medin, Antun – Paštrovići – konjaništvo/pukovnik – Grčka, 20. 6. 1710. – b. 823.
Medin, Antun – Paštrovići – konjaništvo/pukovnik – Grčka, 28. 6. 1710. – b. 823.
Medin, Antun – Paštrovići – konjaništvo/pukovnik – Grčka, 1. 7. 1711. – b. 823.
Medin, Antun – Paštrovići – konjaništvo/pukovnik – Grčka, 1. 7. 1713. – b. 823.
4. **Medin**, Marko – Paštrovići – konjaništvo/drugi pukovnik – riđan – pukovnik Antun Medin – Grčka, 20. 10. 1703. – b. 821.
Medin, Marko – Paštrovići – konjaništvo/drugi pukovnik – riđan – pukovnik Antun Medin – Grčka, 30. 9. 1704. – b. 821.
Medin, Marko – Paštrovići – konjaništvo/drugi pukovnik – riđan – pukovnik Antun Medin – Grčka, 30. 9. 1705. – b. 821.
Medin, Marko – Paštrovići – konjaništvo/drugi pukovnik – riđan – pukovnik Antun Medin – Mistra, 30. 9. 1706. – b. 821.
Medin, Marko – Paštrovići – konjaništvo/drugi pukovnik – riđan – pukovnik Antun Medin – Grčka, 30. 9. 1708. – b. 822.
Medin, Marko – Paštrovići – konjaništvo/drugi pukovnik – riđan – pukovnik Antun Medin – Grčka, 28. 6. 1710. – b. 823.
Medin, Marko – Paštrovići – konjaništvo/drugi pukovnik – riđan – pukovnik Antun Medin – Grčka, 1. 7. 1711. – b. 823.
Medin, Marko – Paštrovići – konjaništvo/drugi pukovnik – riđan – pukovnik Antun Medin – Grčka, 1. 7. 1713. – b. 823.
5. **Medin**, Toma – Paštrovići – konjaništvo/kapetan – riđan – pukovnik Antun Medin – Grčka, 20. 10. 1703. – b. 821.
Medin, Toma – Paštrovići – konjaništvo/kapetan – riđan – pukovnik Antun Medin – Grčka, 30. 9. 1704. – b. 821.
Medin, Toma – Paštrovići – konjaništvo/kapetan – riđan – pukovnik Antun Medin – Grčka, 30. 9. 1705. – b. 821.

²¹ Časnici, dočasnici i obični vojnici navode se abecednim slijedom, a uz osnovne podatke (prezime, ime, ime oca, zavičajno podrijetlo), navode se satnije i pukovnije unutar kojih su djelovali (navedene su prema imenima njihovih zapovjednika). S obzirom da je riječ o konjaničkim postrojbama, navodi se boja njihovih konja te zatim mjesto i datum popisivanja i signatura (broj svežnja, odnosno buste) unutar arhivskoga fonda Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli u Archivio di Stato di Venezia.

Medin, Toma – Paštrovići – konjaništvo/kapetan – riđan – pukovnik Antun Medin – Mistra, 30. 9. 1706. – b. 821.

Medin, Toma – Paštrovići – konjaništvo/kapetan – čilaš – pukovnik Antun Medin – Grčka, 30. 9. 1707. – b. 822.

Medin, Toma – Paštrovići – konjaništvo/kapetan – pukovnik Antun Medin – Grčka, 30. 9. 1708. – b. 821.

Medin, Toma – Paštrovići – konjaništvo/kapetan – riđan – pukovnik Antun Medin – Grčka, – 30. 9. 1709. – b. 821.

Medin, Toma – Paštrovići – konjaništvo/kapetan – riđan – pukovnik Antun Medin – Grčka, 1. 7. 1711. – b. 823.

Medin, Toma – Paštrovići – konjaništvo/kapetan – riđan – pukovnik Antun Medin – Grčka, 20. 6. 1712. – b. 823.

Medin, Toma – Paštrovići – konjaništvo/kapetan – riđan – pukovnik Antun Medin – Grčka, 1. 7. 1713. – b. 823.

6. **Paštrović**, Mihajlo – Paštrovići – konjaništvo – vranac – drugi pukovnik Marko Medin – pukovnik Antun Medin – Grčka, 30. 9. 1708. – b. 821.

7. **Paštrović**, Rikardo – Paštrovići – konjaništvo – bojnič Angelo Emo – pukovnik Tripun Gregorina – Kotor, 25. 6. 1786. – b. 817.

8. **Stjepan** Ivanov – Ivan – Paštrovići – konjaništvo – kapetan Toma Medin – pukovnik Antun Medin – Grčka, 1. 7. 1713. – b. 823.

Prilog 2. Popis konjanika iz satnije kapetana Tome Medina (pukovnija Antuna Medina), popisane u Grčkoj 1703. (Archivio di Stato di Venezia, Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli. Cavalleria Croati, b. 822, Reggimento Antonio Medin, Compagnia Tomaso Medin, Romagna, 30. Settembre 1703)

1. Pukovnik (*Colonnello*): Antun Medin – čilaš

2. Kapetan (*Capitan*): Toma Medin – riđan

3. Poručnik (*Tenente*): Jakov Suma – dorat

4. Kornet (*Cornetta*): Ludovik Vidali – riđan²²

5. Pričuvni kornet (*Cornetta riformato*): Andrea Balbi – Zuanne – Mleci – srednjeg rasta – dorat

6. Kaplar (*Caporal*): Francesco Caminato – Giacomo – Udine – dorat

7. Kaplar (*Caporal*): Nicolò da Gregorio – *Germania* – srednjeg rasta – smeđokos – vranac

8. Bubnjar (*Tamburo*): Francesco Rossi – Giacomo – Padova – riđan

9. Sedlar (*Seller*): Antonio Pulzato – čilaš²³

Vojnici (*Soldati*):

10. Bernard Valentić – Nikola – Bosna – srednjeg rasta – smeđokos – čilaš

11. Piero Benzon – Bortolo – Veneto – srednjeg rasta – smeđokos – čilaš

12. Stjepan Ivanov – Senj – krupan – smeđokos – dorat

13. Dujam Kuzman – Ugarska – srednjeg rasta – smeđokos – dorat

14. Šimun Mađel (*Magieles*) – Andrija – Bosna – visok – smeđokos – čilaš

15. Piero Toso – Carlo Antonio – Milano – srednjeg rasta – smeđokos – dorat

16. Vuko Lečević – Stipan – Kotor – srednjeg rasta – smeđokos – dorat

²² Naknadno prekrižen.

²³ Naknadno prekrižen.

17. Staniša Pakavić – Marko – Dalmacija – srednjeg rasta – smeđokos – čilaš
18. Zuanne Santolini – Simon – Verona – dorat²⁴
19. Francesco Besagnac – Giuseppe – Brescia – srednjeg rasta – smeđokos – dorat
20. Antonio Belotto – Giuseppe – Bologna – vranac
21. Petar Marinelli – Jerolim – Rab – krupan – smeđokos – dorat
22. Battista Circolatto – Domenico – Padova – visok – smeđokos – dorat
23. Toma Makario – Petar – Zadar – srednjeg rasta – smeđokos – dorat
24. Francesco Martelin – Giuseppe – Padova – srednjeg rasta – smeđokos – dorat²⁵
25. Francesco Polaco – Laurentio – Poljska – srednjeg rasta – smeđokos – dorat
26. Nicolò Motta – Alessandro – krupan – smeđokos – čilaš
27. Jovo Matijin – Matija – Grbalj – srednjeg rasta – smeđokos – dorat
28. Marko Darešić – Jure – srednjeg rasta – crnokos – dorat
29. Dimo *dal Belgrado* – Anastazije – srednjeg rasta – smeđokos – riđan
30. Berto Gilić – Todor – srednjeg rasta – smeđokos – čilaš²⁶
31. Jure Radović – Matija – Hrvatska (*Croato*) – srednjeg rasta – smeđokos – dorat
32. Abram Istram – Pavao – Karlovac – srednjeg rasta – smeđokos – vranac
33. Andrija Vasilčić – Vasilij – Poljska – srednjeg rasta – smeđokos – riđan
34. Juraj Giovanes – Ivan – Poljska – srednjeg rasta – smeđokos – čilaš
35. Nicolò Veghetti – Alessandro – Milano – srednjeg rasta – smeđokos – dorat²⁷
36. Nicolò Dragolin – Vincenzo – Verona – riđan²⁸
37. Grgur Šaić – Antun – Šibenik – srednjeg rasta – smeđokos – vranac²⁹
38. Šimun Kosta – Šimun – srednjeg rasta – smeđokos – čilaš
39. Ivan Ludrić – Rudolf – Ugarska – srednjeg rasta – smeđokos – dorat
40. Ivan Stipanić – Vid – Zadar – čilaš
41. Luka Bilenović – Jure – Šibenik – srednjeg rasta – smeđokos – dorat
42. Ivan Lukičević – Šime – srednjeg rasta – crnokos – čilaš
43. Franjo Rosetić – Antun – srednjeg rasta – smeđokos – riđan
44. Silvestar Banić – Antun – čilaš
45. Jure Barac – čilaš
46. Antun Clovaschi – Kažimir – dorat
47. Adam Polaco – Jakov – Poljska – srednjeg rasta – smeđokos – vranac
48. Franjo Sorić – Jure – Zadar – visok – smeđokos – dorat

Naknadno dopisani:

1. Kornet (*Cornetta*): Simon Padovano – dorat
2. Glasnik (*Forier*): Bastian Padovano – Francesco – srednjeg rasta – smeđokos – dorat
- Vojnici (*Soldati*):
3. Andrija Zafran – vranac
4. Andrija Lanzović – Matija – dorat
5. Franjo Lukanić – čilaš
6. Bastijan Flego – čilaš
7. Oktavijan Barić – dorat

²⁴ Naknadno prekrížen.

²⁵ Preminuo 9. 9. 1707. te je prekrížen s liste.

²⁶ Preminuo 11. 7. 1708. te je prekrížen s liste.

²⁷ Naknadno prekrížen.

²⁸ Naknadno prekrížen.

²⁹ Naknadno prekrížen.

Prilog 3. Popis konjanika iz satnije drugoga pukovnika Marka Medina (pukovnija Antuna Medina), popisane u Grčkoj 1703. godine (Archivio di Stato di Venezia, Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli. Cavalleria Croati, b. 822, Reggimento Antonio Medin, Compagnia Marco Medin, Romagna, 20. Ottobre 1703)

1. Drugi pukovnik (*Colonnello in secondo*): Marko Medin – čilaš
2. Kapelan (*Capellano*): Gregorio Martuci – Massafra – dorat
3. Poručnik (*Tenente*): Ivan Stipanović – Jakov – dorat
4. Kornet (*Cornetta*): Antun Markov – Vrana – dorat³⁰
5. Kornet (*Cornetta*): Nikola Barić – Rade – Poljica – dorat
6. Kornet (*Cornetta*): Francesco Benzon – Bartolomeo – Verona – vranac
7. Kaplar (*Caporal*): Santo Bondel – Ivan Marija – srednjeg rasta – smeđokos – dorat
8. Kaplar (*Caporal*): Francesco Miatto – Domenico – Treviso – nizak – smeđokos – dorat
9. Vodnik (*Marescalco*): Francesco Langaran – Giacomo – srednjeg rasta – smeđokos – dorat
10. Sedlar (*Seller*): Antun Pulzato – dorat
11. Kurir (*Forier*): Franjo Revan – Dominik – Zadar – srednjeg rasta – smeđokos – ridan³¹
12. Trubač (*Trombetta*): Giacomo Floriani – Anzolo – Vicenza – srednjeg rasta – smeđokos – dorat
- Vojnici (*Soldati*):
13. Antun Polić – Pavao – Dalmacija – srednjeg rasta – smeđokos – čilaš
14. Giuseppe Meloti – Zuanne – Ferrara – srednjeg rasta – smeđokos – čilaš
15. Zuanne Donà – Zuanne – Verona – srednjeg rasta – smeđokos – dorat
16. Pavao Grubigrad – Petar – Zadar – srednjeg rasta – smeđokos – čilaš
17. Battista Contumiani – Giacomo – Padova – nizak – smeđokos – dorat
18. Jakov Riganic – Antun – *Nazional* – nizak – smeđokos – čilaš
19. Giuseppe Vinercati – Zuanne Battista – Cremona – visok – smeđokos – dorat³²
20. Zuanne Mabron – Paolo – Este – visok – smeđokos – dorat
21. Giuseppe Bonavita – Antonio – srednjeg rasta – smeđokos – dorat
22. Zuanne Battista Rodella – Cristoforo – Monferato – srednjeg rasta – smeđokos – dorat
23. Grgur Frose – Martin – Ugarska – nizak – smeđokos – ridan
24. Todor Predavić – Marko – Bosna – visok – smeđokos – dorat
25. Giovanni Berne – Arno – Španjolska – nizak – smeđokos – čilaš³³
26. Toma Boković – Marko – zadarski okrug (*Contado di Zara*) – srednjeg rasta – smeđokos – ridan
27. Francesco Valasco – Francesco – Granada – srednjeg rasta – smeđokos – dorat
28. Ivan Mathias – Gabrijel – Furlanija – srednjeg rasta – smeđokos – dorat
29. Antun Vrbanić – Matija – Kranjska – srednjeg rasta – smeđokos – vranac
30. Ivan Marković – Marko – Hrvatska (*Croato*) – srednjeg rasta – crnokos – dorat
31. Šimun Ciković – Mihovil – Šibenik – srednjeg rasta – smeđokos – dorat
32. Franjo Đurović – Budva – srednjeg rasta – smeđokos – dorat
33. Ferdinand Pen – Rudolf – Ugarska – srednjeg rasta – smeđokos – dorat
34. Petar Tomić – Grgur – Istra – srednjeg rasta – smeđokos – ridan
35. Juraj Nikolin – Ugarska – srednjeg rasta – smeđokos – ridan
36. Petar Tomas – Kristofor – Ugarska – srednjeg rasta – smeđokos – ridan

³⁰ Preminuo 11. 2. 1704. te je prekršten s liste.

³¹ Naknadno prekršten.

³² Naknadno prekršten.

³³ Preminuo 1. 1. 1704. te je prekršten s liste.

37. Zuanne Borghese – Nicolò – Mleci – srednjeg rasta – smeđokos – ridan
38. Anzolo Moze – Nicolò – Piacenza – srednjeg rasta – smeđokos – vranac
39. Nadal Pizzolari – Zuanne – Verona – srednjeg rasta – smeđokos – ridan
40. Augustin Samić – Karlo – Split – visok – smeđokos – ridan
41. Božo Monte – Krsto – Zadar – srednjeg rasta – smeđokos – dorat
42. Vicko Furlanović – Stipan – Senj – visok – smeđokos – čilaš
43. Tomaso Jerch – Stjepan – Ugarska – srednjeg rasta – smeđokos – vranac
44. Giuseppe Battaglia – Battista – Padova – srednjeg rasta – smeđokos – čilaš
45. Petar Bulgaro – Jani – Filipopolis – srednjeg rasta – smeđokos – čilaš
46. Francesco Marchi – Zuanne – Monfalcone – srednjeg rasta – smeđokos – vranac
47. Ivan Ramljak – Anđelo – Bosna – srednjeg rasta – smeđokos – ridan
48. Ivan Mihael – Ivan – Ugarska – srednjeg rasta – plavokos – ridan³⁴
49. Jakov Megalić – Poljska – visok – smeđokos – dorat³⁵
50. Luka Jurov – Crna Gora – srednjeg rasta – smeđokos – dorat
51. Petar Vučić – Križan³⁶
52. Pavao Rosbević – Stanz – Poljska – srednjeg rasta – smeđokos – vranac
53. Pavao Magier – Zivas³⁷
54. Stjepan Vojvodić – Ivan – Senj – srednjeg rasta – smeđokos – dorat³⁸
55. Antun Volesko – Nikola – Hrvatska – srednjeg rasta – smeđokos – dorat
56. Juraj Bernard – Petar – Karlovac – srednjeg rasta – smeđokos – dorat
57. Antonio *da Misco* – Vincenzo – Udine – visok – plavokos – dorat

³⁴ Naknadno prekrižen.

³⁵ Preminuo 12. 1. 1704. te je prekrižen s liste.

³⁶ Naknadno prekrižen.

³⁷ Naknadno prekrižen.

³⁸ Dezertirao te je prekrižen s liste.

Lovorka Čoralić

The Paštrovići in Eighteenth-Century Venetian Overseas Cavalry Units (*Croati a cavallo*), with the Special Attention Awarded to the Officers from the Medin Family

Summary

The article is focused on the research of the participation of the Paštrovići in Venetian cavalry units (*Cavalleria Croati*, *Croati a cavallo*) during the eighteenth century and is part of the author's overall research of the participation of officers and soldiers from the East Adriatic in Venetian army of the early modern period. The research is based on the source materials from the *Archivio di Stato di Venezia* (archival series *Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli*) and the Državni arhiv u Zadru [the State Archive of Zadar] (archival series Generalni providuri Dalmacije i Albanije [General Provisors of Dalmatia and Albania]). After the introduction and some remarks on the overseas army units of the Republic of Venice and explaining the aim of the article and consulted sources, the first part of the study analyses proportion of the Paštrovići cavalrymen in this elite army unit. Based on the researched sources, the data on the temporal frame of mentioning of the soldiers from the Paštrovići region in Venetian overseas cavalry is presented, their military ranks established, military commanders in whose units they served are listed and places where they served (where their units were stationed and lists of personnel written down) more precisely defined (in the first place, they were stationed in Venetian acquisitions in Greece). In the second part of the study, particular attention is awarded to some scions of the Medin family, which was – besides the origin from the Paštrovići – directly connected also to Budva, where they, thanks to the important role their members plaid in the Venetian army during the early modern period, received also the title of the *conti*. These members were Anthony and his son Thomas Medin, as well as Anthony's brother Mark, who all, while fighting under the standard of St Mark from the second half of the seventeenth century achieved high military ranks. As an appendix to the study, the list of all hitherto found cavalrymen belonging to the units of the *Croati a cavallo* from the Paštrovići region is given, as well as the military complement of the companies of the regiment of Anthony Medin commanded by his son Thomas and brother Mark.

Key word: the Paštrovići, Republic of Venice, *Cavalleria Croati*, the Medin family, military history, the eighteenth-century history

